

Handläggare: Britt Widell
Telefon: 08- 508 14 476
Handläggare Agneta Stenborg
Telefon: 08-508 14 099

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Redovisning av Stockholmsenkäten 2010

Förvaltningens förslag till beslut

1. Redovisningen läggs till handlingarna

Lena Holmdahl
T.F. stadsdelsdirektör

Vlasta Marcikic
Avdelningschef

Anna Starbrink
Avdelningschef

Sammanfattning

Stockholmsenkäten är en undersökning om ungdomars normbrott och avvikande beteende. Undersökningen genomfördes våren 2010 i grundskolans år 9 och i gymnasiets år 2.

- Alkoholkonsumtionen har minskat sen 2008 års mätning, i synnerhet bland flickor i år 9.
- Narkotikaanvändningen fortsätter öka i alla grupper utom för flickor i år 9 där en svag minskning skett.
- Andelen elever som röker har ökat något bland pojkar i båda åldersgrupperna.
- Det finns ett tydligt samband för båda könen mellan brottsbelastning och att ha mobbat andra elever.
- Den grupp som främst utsätts för trakasserier är flickor i år 9.

När det gäller resultaten för Enskede-Årsta-Vantörs ungdomar finns några områden att särskilt uppmärksamma:

- Flickorna känner sig hotade.
- Pojkar och flickor snattar i hög utsträckning

- Antal pojkar och flickor som har åkt fast för polisen har ökat sedan 2008.
- Alkohol och droger förekommer i högre utsträckning i socioekonomiskt starka områden

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg i samarbete med avdelningen för förskola och fritid.

Bakgrund

Stockholmsenkätens syften är att kartlägga drogvanor, kriminalitet, mobbning samt risk- och skyddsfaktorer.

Enkäten ger en uppfattning om hur normbrytande beteenden förändras över tid och ger kommuner, stadsdelsförvaltningar och skolor lokala data om normbrytande beteende. Ett annat syfte med enkäten är att mobilisera elever, skolpersonal och föräldrar i det förebyggande arbetet samt att ge ett underlag för forskning och utveckling samt ett underlag att fördela resurser för förebyggande insatser.

Enkäten ställs till elever i grundskolans år 9 och gymnasiets år 2. Samtliga kommunala skolor deltar. Fristående skolor deltar frivilligt men gör det i hög utsträckning. Enkäten besvaras anonymt under lektionstid och lämnas i förslutet kuvert till klassläraren.

Årets enkät besvarades under våren 2010 efter sportlovet och Utrednings- och statistikkontoret i Stockholms stad (USK) har genomfört datainsamlingen på uppdrag av Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen. Utöver i Stockholms stad genomförs undersökningen i 17 andra länskommuner

Förvaltningens synpunkter

Stockholmsenkäten och andra liknande undersökningar utgör tillsammans med aktuell forskning inom området ett viktigt planeringsunderlag för det fortsatta arbetet när det gäller det förebyggande arbetet. Tidiga insatser när det gäller ungdomars tobak- och alkoholvanor har även effekt på ungdomars användning av narkotika. Det är också värt att notera att normbrytande beteenden och allvarliga brott är viktiga riskfaktorer att uppmärksamma.

Hela materialet från Stockholmsenkäten är mycket omfattande. Det finns tillgängligt dels hos preventionssamordnaren och dels på stadens hemsida via länk nedan

<http://www.stockholm.se/Fristaende-webbplatser/Fackforvaltningssajter/Socialtjanstforvaltningen/Forebyggande-arbete/Kunskapsbaserad-prevention/Stockholmsenkaten>

I det följande ges en sammanfattning av resultaten 2010;

Alkoholkonsumtionen har generellt sett minskat i 2010 års mätning, i synnerhet bland flickor i år 9. I Enskede-Årsta-Vantör har även pojkarnas alkoholkonsumtion minskat.

Kolumnen uppe till höger visar konsumtionen över tid för elever i E-Å-V.

År 2008 kunde konstateras en ökning av narkotikaanvändningen i samtliga åldersgrupper. Det råder fortfarande en negativ utveckling vid 2010 års mätning i alla grupper utom i gruppen flickor i år 9 där en svag minskning har skett.

Kolumnen uppe till höger visar konsumtionen över tid för elever i E-Å-V.

Andelen elever som röker dagligen eller ibland har minskat i år 9 i E-Å-V till skillnad från staden i övrigt där pojkarna står för en ökning.

Kolumnen uppe till höger visar konsumtionen över tid för elever i E-Å-V.

När det gäller allvarliga egendomsbrott är utvecklingen generellt sett stabil. Snarare en minskning än en ökning föreligger i 2010 års mätning. Den långsiktiga trenden i Stockholmsenkäten överstämmer med motsvarande siffror i riket.

Inga förändringar har skett i staden mellan 2008 och 2010 när det gäller misshandel, varken för dem som misshandlat andra elever eller för dem som själva utsatts. Självrapporterad misshandel har legat på en stabil nivå länge, såväl i Stockholm som i riket. Däremot har misshandeln gått ner i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdel sedan 2008 års mätning, både för de som misshandlat och de som blivit utsatta för misshandel. Detta gäller både pojkar och flickor.

Det finns ett tydligt samband för båda könen mellan brottsbelastning och att ha mobbat andra elever. Flest elever som mobbar och/eller trakasserar andra elever finns bland pojkar i år 9 även om det skett en positiv utveckling sedan 2006. Den grupp som i störst utsträckning utsätts för dessa trakasserier är flickor i år 9. Även när det gäller utsatthet för mobbing är utvecklingen emellertid positiv mellan 2008 och 2010.

När det gäller resultaten för ungdomar boende inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde är det tre områden där resultatet generellt är högre i förhållande till stadens snitt. Dessa är:

- Pojkar och flickor i år 9 har snattat mer än snittet i staden som är 32 % för pojkar och 24 % för flickor. I E-Å-V ligger siffrorna på 34 respektive 29 %. Det är bara Farsta, Rinkeby/Kista och Södermalm som har högre siffror.
- Antal pojkar och flickor i år 9 som har åkt fast för polisen har ökat i stadsdelen sedan mätningen 2008 och ligger över snitten för staden. Snittet för staden är 23 % för pojkar och 13 % för flickor. I E-Å-V är siffrorna 26 respektive 16 %. Även här är det bara Farsta och Rinkeby/Kista som har högre siffror.
- Elever i år 9 som har känt sig hotade de sista 12 månaderna är 14 % för pojkar och 13 % för flickor i E-Å-V, vilket utgör de högsta siffrorna i staden. Stadens snitt är 12 respektive 10 %.

Skola/Område

Stockholmsenkäten redovisas inte nedbrutet på stadsdelar, men dock utifrån skolorna i området.

Hagsätra,- Rågsved,- och Bäckahagens skola

Trivseln är stor i dessa skolor och eleverna tycker att deras inflytande på skolan har ökat sedan 2008. Antalet elever som blivit mobbade har glädjande gått ner sedan mätningen 2008 och ligger även under snittet för länet. Snittet för länet är 12 % för pojkar och 17 % för flickor. Elever som mobbat andra har också gått ner sedan 2008 utom bland flickorna i Bäckahagens skola och flickor och pojkar på Rågsvedsskolan. Pojkar som mobbat andra är 41 % och flickorna 28 % i Rågsvedsskolan. Flickor som mobbat andra är i Bäckahagens skola 25 %. Snittet i länet för pojkar är 27 % och bland flickor 14 % .

Vad gäller tobaksbruk röker och snusar dessa skolors elever mer än snittet i länet. Snittet i länet är för pojkar 22 % och för flickor 24 %. Undantaget är pojkarna i Bäckahagen, 17 % och flickorna i Rågsved 18 %.

Svaren på frågorna ”*Har känt mig berusad under de senaste 4-veckors perioden*” och ”*har storkonsumerat alkohol 1 gång i månaden eller oftare*” har gått ner sedan mätningarna 2008 i Hagsätra och Rågsved medan en ökning skett både bland pojkar och flickor i Bäckahagens skola.

Pojkar som ”*har haft möjlighet att pröva narkotika*” ligger över snittet för länet i Rågsved (40 %) och för Bäckahagen (43 %). Hagsätraskolan ligger på länets snitt, 33 % vilket är en minskning från mätningen på skolan 2008. De som ”*använt narkotika någon gång*” ligger långt under snittet för länet på alla tre skolorna.

Enskede- och Nytorpskolan

Trivseln är hög också i de här skolorna och inflytandet över skolarbetet har ökat sedan förra mätningen. Både antalet elever som blivit mobbade och de som har mobbat har sjunkit sedan 2008.

Pojkarna i Enskedeskolan och flickorna i Nytorpskolan röker och snusar över snittet för länet.

Både pojkar och flickor i Enskedeskolan och flickorna i Nytorpskolan ligger långt över länssnittet när det gäller ”*har storkonsumerat alkohol...*” och ”*känt sig berusad under de senaste 4-veckors perioden*”. Vid storkonsumtion är snittet för länet 21 % och dessa skolors snitt är 30 %.

Även vad gäller ”*möjlighet att pröva narkotika*” har eleverna i Enskedeskolan och flickorna i Nytorp mycket högre snitt än länet. Eleverna i Enskedeskolan har också

som enda skola i E-Å-V höga siffror vad gäller *"använt narkotika någon gång"*. Snittet i länet är 14 % för pojkar och 9 % för flickor. I Enskedeskolan har 27 % av pojkarna respektive 20 % av flickorna använt narkotika någon gång.

Årsta- och Sturebyskolan

Trivseln är hög i skolorna men inflytandet över skolarbetet har minskat något i Årtaskolan.

Pojkarna i Årtaskolan ligger över länssnittet både vad gäller att *"har blivit mobbad"* (länssnittet 12 %) och att *"har mobbat andra"* (länssnittet 27 %). Av pojkarna i Årtaskolan har 20 % blivit mobbade och 25 % har mobbat andra. I Sturebyskolan låg siffrorna långt under länssnittet.

Antal elever som *"röker och snusar dagligen"* har minskat sedan 2008 i bägge skolorna, utom för flickorna i Årtaskolan. Snittet för länets flickor är 24 % och i Årtaskolan 41%.

Alkoholbruket har sjunkit sedan 2008 under länssnittet både vad gäller *"storkonsumtion"* och *"berusad under senaste 4-veckorsperioden"* i Sturebyskolan medan det har stigit i Årtaskolan.

"Möjlighet att prova narkotika" har sjunkit i dessa skolor förutom för flickorna i Årtaskolan. Snittet för länets flickor är 28 % och av flickorna i Årtaskolan har 38 % haft möjlighet prova narkotika. Även för dessa skolor ligger *"använt narkotika någon gång"* långt under snittet för länet.

Det förebyggande arbetet i Enskede-Årsta-Vantör

Det förebyggande arbetet bedrivs tålmodigt och långsiktigt och utförs framförallt av våra fritidsgårdar och fältassistenter. Fritidsgårdarna erbjuder en drogfri miljö med ett rikt utbud av aktiviteter under vardag och helgkvällar. Fältassistenterna arbetar uppsökande under dagtid i skolorna samt kvällstid i offentliga miljöer. Under helg och så kallade riskkvällar arbetar fältassistenterna till klockan 02.00. Fältassistenternas primära uppgift är att skapa relationer med ungdomarna och vid upptäckt av destruktivt beteende kontakta föräldrar och vid behov socialtjänsten. Fältassistenterna har en kontinuerlig samverkan med polis, skolor och socialtjänst. Polisen har under hösten haft extrainsatser i syfte att minska bruk och försäljning av droger i samarbete med socialtjänst och Maria Ungdom. För att fånga upp ungdomar i riskzon samarbetar polis, skola, fritid och fältassistenter i olika områden kontinuerligt och vid behov. Fältassistenterna deltar också vid utsättningsarna under helgkvällar vid Gullmarsplan och arbetar stadsdels-

övergripande vid arrangemang som är riktade mot ungdomar. De närvarar också vid riskmatcher för att förhindra unga att hamna i en negativ supporterkultur

Övriga aktiviteter

- Cleen Team i Östberga och Enskededalen. Ungdomar arbetar för en liten ersättning med enklare städ- och hantverksrelaterade uppdrag i sitt område. Syftet är att lära känna ungdomarna samt ha samtal kring moral och etik. Det utvecklar en positiv känsla för närmiljön och genom det minskar skadegörelsen.
- Sommarjobb erbjuds under en treveckorsperiod till ungdomar mellan 15-17 år.
- Barn och ungdomar 10-18 år erbjuds aktiviteter sex veckor under sommarlovet på Gålö/Simpvik. Badbussar går till Simpvik under flera veckor på sommarlovet och många ungdomar får en konstruktiv sysselsättning.
- Speciella drogfria aktiviteter och sysselsättning ordnas för ungdomar inför riskhelger och lovdagar.

Det övergripande förebyggande arbetet mot tobak, alkohol och droger har under 2010 bedrivits med fokus på tobak. ANDT -arbetet har länge varit koncentrerat till alkohol och narkotika, men det finns ett klart samband mellan användandet av tobak och tidig debut av narkotika. All forskning visar också att föräldrars attityder till sina barns användande av alkohol och droger spelar stor roll, varför många av våra insatser riktar sig mot föräldrarna.

Föräldrastödsutbildningar erbjuds föräldrar med barn mellan 3-18 år.

Inför vissa riskhelger och skollov annonserar vi på anslagstavlor, på stadsdelens hemsida samt bedriver antilangningskampanjer utanför systembolag och i våra centrum. Vi gör utskick med information om droger till föräldrar med barn i högstadiet.

Varje höst deltar preventionssamordnaren tillsammans med fältassistenterna på åk 7:s föräldramöten och informerar om vikten av föräldrars fortsatta restriktiva förhållningssätt vad gäller alkohol och droger samt redovisar Stockholmsenkäten. Vidare uppmuntrar vi skolorna att fortsätta bedriva arbetet med ÖPP (Örebros preventionsprogram) på föräldramöten under högstadiet.

Utbildningen ”Droger- preparat och kännetecken” har genomförts under året för stadsdelens personal.

”Tobaksfria ungdomar i Enskede-Årsta-Vantör” är ett projekt som genomförs på stadsdelens fritidsgårdar. Utbildning har getts till samtlig fritidspersonal om tobak och nu genomförs ett processarbete med personal och ungdomar för att utforma en tobakspolicy för våra fritidsgårdar.

Tillsynsarbetet gentemot våra handlare som tillhandahåller folköl och tobak är en viktig insats. Alla handlare besöks minst en gång per år av preventions-samordnaren. Polisen har från och med i år fått utökat tillsynsansvar över tobakshandeln och förvaltningen samarbetar kring detta vid behov. Forskningen visar att strypa tillgängligheten av alkohol och andra droger är en av de mest verkningsfulla faktorer i det förebyggande arbete.